

Вікторія М. Мельникович (Львівське міське управління
ГУМВС України у Львівській області, Україна)

Христина З. Босак (Львівське міське управління
ГУМВС України у Львівській області, Україна)

Олена О. Живко (приватний адвокат, м. Львів, Україна)

КОНЦЕПЦІЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОХОДЖЕННЯ СЛУЖБИ ПРАЦІВНИКАМИ ОВС: ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВІ І АНТИКОРУПЦІЙНІ АСПЕКТИ*

У статті досліджено інформаційно-правові й антикорупційні аспекти модернізації проходження служби в органах внутрішніх справ (ОВС). Запропоновано низку організаційно-правових заходів з покращення взаємодії правоохоронних органів і бізнес-структур антикорупційної діяльності, а також створення інформаційного пакету забезпечення проходження служби в ОВС.

Ключові слова: органи внутрішніх справ, проходження служби, інформаційно-правовий аспект, антикорупційна діяльність, експертне оцінювання, контроль якості.

Літ. 14.

Виктория М. Мельникович (Львовское городское управление
ГУМВД Украины во Львовской области, Украина)

Кристина З. Босак (Львовское городское управление
ГУМВД Украины во Львовской области, Украина)

Алёна А. Живко (частный адвокат, г. Львов, Украина)

КОНЦЕПЦІЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОХОДЖЕННЯ СЛУЖБИ РАБОТНИКАМИ ОВД: ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВІ І АНТИКОРУПЦІЙНІ АСПЕКТИ

В статье исследованы информационно-правовые и антикоррупционные аспекты модернизации прохождения службы в органах внутренних дел. Предложен ряд организационно-правовых мер по улучшению взаимодействия правоохранительных органов и бизнес-структур антикоррупционной деятельности, а также создание информационного пакета обеспечения прохождения службы в ОВД.

Ключевые слова: органы внутренних дел, прохождения службы, информационно-правовой аспект, антикоррупционная деятельность, экспертная оценка, контроль качества.

Victoria M. Melnykovych (Lviv City Department
of Interior Ministry, Ukraine)

Khrystyna Z. Bosak (Lviv City Department
of Interior Ministry, Ukraine)

Olena O. Zhyvko (private lawyer, Lviv, Ukraine)

MODERNIZATION CONCEPT OF POLICE OFFICERS CAREER DEVELOPMENT: INFORMATION, LEGAL AND ANTICORRUPTION ASPECTS

The article studies the information, legal and anticorruption aspects of modernization of service career development in the interior bodies. A number of organizational and legal measures on the improvement of interaction between interior authorities and anticorruption business entities is offered along with the creation of information package for the service in interior authorities.

* статтю підготовлено на основі доповіді на XII-му міжнародному науковому семінарі «Сучасні проблеми інформатики в управлінні, економіці, освіті та екології» (1–5 липня 2013 р., оз. Світязь – Київ).

Keywords: interior authorities; service career; information and legal aspects; anticorruption work; expert evaluation; quality control.

Постановка проблеми. Входження України в європейські та євроатлантичні структури неможливе без комплексного вирішення проблем оптимізації функціональної й організаційної структури, складу й чисельності органів внутрішніх справ, удосконалення їх діяльності з метою підвищення рівня захисту прав і свобод громадян, посилення боротьби зі злочинністю та корупцією, покращення якості зв'язків міліції з населенням, приведення форм і методів оперативно-службової діяльності у відповідність до суспільних вимог і відповідних стандартів. Саме тому інформаційно-правові й антикорупційні аспекти проходження служби в органах внутрішніх справ сьогодні особливо актуальні.

Аналіз досліджуваної проблематики. Реформування ОВС є невід'ємною частиною демократизації суспільного життя та побудови правової держави. Механізм реформування органів внутрішніх справ України – це складний процес зі своїми нормативно-правовими закономірностями, послідовними етапами та відповідним алгоритмом. Окремі важливі сторони проходження служби в органах внутрішніх справ стали предметом розгляду у працях таких дослідників, як М.І. Ануфрієв [3], А.Т. Комзюк [11], В.О. Криволапчук [12] та інших. Проблеми зміцнення дисципліни в ОВС, соціально-правового захисту персоналу, його безпеки розглядаються у наукових розвідках В.С. Венедиктова [6], З.Р. Кісіль [9], І.М. Шопіної [14] та інших. Дослідженням проблем протидії корупції та антикорупційній діяльності в органах внутрішніх справ присвячені праці З.Б. Живко [7; 8], М.О. Живка [7; 8], В.В. Коваленка [10], М.І. Мельника [13] та інших. Однак саме організаційно-інформаційним аспектам підготовки правоохоронців, їх впливу на економіку країни, розвиток окремого бізнесу, залежності інформаційної безпеки бізнес-структур та стану підготовки співробітників контролюючих, правозахисних і наглядових органів належної уваги не приділялося.

Мета дослідження. Дослідити інформаційно-правові й антикорупційні аспекти формування концепції модернізації проходження служби в органах внутрішніх справ.

Основні результати дослідження. Глибокі зміни соціально-політичних і політико-правових умов функціонування системи МВС України, курс нашої країни на євроінтеграцію, а отже, на чітку відповідність роботи міліції європейським стандартам правоохоронної діяльності детермінують потребу в переході від карального до соціально-сервісного змісту діяльності, в якому особливе місце належить інформаційно-правовій складовій.

Метою концепції модернізації проходження служби працівниками органів внутрішніх справ України є поетапне перетворення системи Міністерства внутрішніх справ на цивільне відомство. Для досягнення цієї мети необхідно вирішити такі основні завдання: 1) забезпечити дотримання принципу верховенства права в діяльності органів внутрішніх справ України, створити з цією метою системну нормативно-правову основу їх функціонування відповідно до визначеної законодавством компетенції; 2) розробити з урахуванням євро-

пейських стандартів і запровадити нові внутрішні й зовнішні критерії та методи оцінювання функціональної діяльності органів внутрішніх справ України; 3) упорядкувати умови організаційно-правового, кадрового, фінансового, інформаційного, матеріально-технічного забезпечення органів внутрішніх справ України залежно від складності та рівня відповідальності за виконання покладених на них обов'язків; 4) організувати кадрову роботу в органах внутрішніх справ України на основі використання досягнень науки, передового вітчизняного і зарубіжного досвіду; 5) вдосконалити управління кадровими процесами на засадах сучасної системи науково-аналітичного та інформаційного забезпечення; 6) окреслити науково обґрунтовані нормативи кадрового забезпечення органів внутрішніх справ України на підставі обліку фактичного навантаження кожного напрямку службової діяльності; 7) реалізувати програму забезпечення органів внутрішніх справ України кваліфікованими і компетентними кадрами; 8) створити нову модель системи органів внутрішніх справ України, а також законодавчих та організаційних передумов для подальшого вдосконалення її діяльності; 9) оптимізувати структуру вищих навчальних закладів системи МВС України з метою вдосконалення підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації кадрів для органів внутрішніх справ України, здатних виконувати свої обов'язки на новому етапі розвитку системи органів МВС України; 10) здійснити низку заходів у сфері підвищення соціального статусу працівників органів внутрішніх справ України та відновлення довіри людей до міліції; 11) забезпечити реалізацію соціального захисту працівників міліції, закріпленої у ст. 22 Закону України «Про міліцію» [2]; 12) реалізувати перехід до нової моделі правоохоронної діяльності, який характеризується орієнтацією на слугування суспільству і громадянам, шанобливим ставленням до особистості, високим професіоналізмом зі збереженням достатньої немилосердності до делінквентів [4; 5].

З метою реалізації Концепції модернізації проходження державної служби працівниками органів внутрішніх справ України необхідним є впровадження системи заходів з удосконалення управління, а саме: 1) наукового обґрунтування концепції і стратегії реформування МВС України, законодавчого визначення суб'єктів цього реформування; 2) створення нормативно-правових передумов для успішного реформування системи органів внутрішніх справ України; 3) розмежування функцій міністерств (відомств) у системі органів державної виконавчої влади, що, у свою чергу, дозволить визначити перелік функцій, які має виконувати у своїй діяльності МВС України та інші міністерства за результатами їх функціонального обстеження, усунути дублювання функцій у роботі різних правоохоронних органів; 4) прийняття Закону України «Про Концепцію модернізації проходження державної служби працівниками органів внутрішніх справ України» з метою формування, підготовки, розстановки і раціонального використання висококваліфікованих кадрів в ОВС, формування національної правоохоронної еліти; 5) підвищення ефективності функціонування ОВС як суб'єктів управління, що передбачає чітке визначення цілей діяльності міліції, елементів об'єкта та їхніх зв'язків, методів впливу, матеріальних, кадрових, фінансових й інформаційних ресурсів управління, соціального та організаційного потенціалів; 6) впровадження технологій ефективної взаємодії ОВС з орга-

нами місцевого самоврядування та громадськістю; 7) запровадження етичної експертизи кожного нормативно-правового акта у сфері державного управління органами внутрішніх справ України.

У сфері організації та розвитку органів внутрішніх справ України, взаємодії з населенням і громадськістю, створення позитивного іміджу органів внутрішніх справ України враховуючи [4; 5]: 1) нерозмежованість управлінських посад у системі служби в органах внутрішніх справ України; 2) актуальність завдання пошуку та запровадження нових підходів до роботи з персоналом органів внутрішніх справ України, побудови якісно нових управлінських моделей; 3) кадрову кризу, яка проявляється у нестабільності кадрового забезпечення, недостатній кількості правоохоронців з високим рівнем правосвідомості, компетентності, здатності розуміти інноваційні соціальні процеси, продукувати нові ідеї, приймати обґрунтовані управлінські рішення; 4) необхідність впровадження сучасних методів діяльності, забезпечення більшої гнучкості, використання сучасної системи стимулювання персоналу, розвитку інноваційних технологій, вдосконалення проходження державної служби працівниками ОВС України; 5) необхідність удосконалення системи кар'єрного розвитку працівників ОВС України, побудованої на професійних досягненнях, освіті, особистих якостях і системі матеріального заохочення; 6) актуальність запровадження системи безперервного навчання працівників органів внутрішніх справ України; 7) слабкість механізмів громадського, адміністративного контролю в системі державного управління в ОВС у порівнянні з країнами Європейського Союзу, – необхідним є:

- прийняття Закону України «Про державну службу в органах внутрішніх справ України», який би гарантував незалежність, неупередженість і політичну нейтральність (професійність) правоохоронців, забезпечив реформування системи оплати працівників ОВС, єдність управління персоналом у системі державної служби, а також право працівника ОВС на особисту безпеку;

- кардинально посилити зв'язок навчального процесу в системі МВС з практикою діяльності ОВС;

- враховуючи приєднання України до Болонського процесу, у галузі вищої освіти доцільною є розробка та затвердження єдиного освітнього стандарту за спеціальністю «правоохоронна діяльність», на базі якого має будуватися схема післядипломної підготовки й підвищення кваліфікації працівників органів внутрішніх справ України;

- прийняття законів України «Про державний контроль у сфері органів внутрішніх справ України та їх посадових осіб», «Про дисциплінарну відповідальність працівників органів внутрішніх справ України»;

- забезпечення розробки та реалізації професійної стратегії удосконалення роботи з персоналом у системі державної служби в ОВС, відповідного організаційно-правового, управлінського й ресурсного супроводження;

- приведення сучасної моделі управління персоналом ОВС у відповідність до базових критеріїв ефективності (професіоналізму управління персоналом, якості діяльності, престижності служби в ОВС);

- створення Центру адаптації державної служби в ОВС до європейської практики;

- активізація процесів сертифікації ОВС з надання управлінських послуг відповідно до системи ISG 9000;
- сприяння розвитку наукових шкіл у різних напрямках державної служби в органах внутрішніх справ України;
- орієнтація на потреби населення, повнота їх задоволення в діяльності із забезпечення громадської безпеки;
- мобільність дій, «еластичність» прийняття рішень з урахуванням змін внутрішніх і зовнішніх чинників функціонування.

Якісною характеристикою взаємодії правоохоронних органів та економічного сектору України є антикорупційна діяльність, яка ведеться правоохоронними органами як у державі загалом, так і безпосередньо в органах внутрішніх справ. Визначальною і вирішальною стороною правового механізму запобігання і протидії корупції в органах внутрішніх справ України є організаційно-правові елементи правового порядку, які включають в себе:

- розроблення стратегії і тактики боротьби з корупцією, тобто розроблення науково обґрунтованої правоохоронної діяльності держави;
- створення механізму взаємодії правоохоронних та інших державних органів з громадськими і парламентськими комісіями з питань протидії корупції;
- вдосконалення системи і структури МВС України, створення механізмів громадського контролю за їх діяльністю;
- запровадження антикорупційних стандартів, що передбачає встановлення для ОВС України єдиної системи заборон, обмежень і дозволів, які забезпечать превенцію корупції серед правоохоронців;
- підвищення антикорупційної стійкості, профілактика посадових деліктів;
- розроблення і запровадження в системі службової підготовки органів внутрішніх справ України програм з превенції корупції і формування антикорупційної поведінки правоохоронців;
- ініціювання, розроблення, експертне оцінювання і правовий супровід подання й проходження законопроектів в інстанціях законодавчої влади стосовно діяльності органів внутрішніх справ України;
- облік, перевірку і контроль за виконанням прийнятих рішень і ефективністю всією правової роботи із запобігання і протидії корупції;
- визначення характеру, меж, рівня і форм реалізації правосуб'єктності, форм юридичної відповідальності суб'єктів боротьби з корупцією в органах внутрішніх справ України;
- викоренення клановості, протегування і протекціонізму під час відбору і призначення на вищі посади;
- суттєве підвищення рівня дотримання законності в діяльності органів внутрішніх справ України під керівництвом МВС України, Департаменту внутрішньої безпеки, усунення передумов і детермінант, які створюють сприятливе середовище для корупції;
- підвищення рівня грошового забезпечення і соціального захисту працівників органів внутрішніх справ України до рівня міжнародних стандартів;
- виключення невластивих органам внутрішніх справ функцій, де наявна корупційна складова;

- зміцнення міжнародного співробітництва і розвиток ефективних форм співробітництва із зарубіжними правоохоронними органами і міжнародними організаціями в галузі протидії корупції [5].

Висновки. Для забезпечення інформаційної безпеки бізнесу та якісної взаємодії підприємців і правоохоронних органів необхідними є такі заходи: створення інформаційної системи; визначення потреб органів внутрішніх справ України у нових інформаційних технологіях і базах даних; розробка типових проектів і стандартів інформатизації; здійснення державного керівництва впровадженням нових інформаційних технологій у сфері юстиції; організація міжнародного співробітництва у сфері обміну інформацією; здійснення безпаперового документообігу; удосконалення статистичної звітності з функціонування органів виконавчої влади; розробка нормативно-правових актів з питань інформатизації ОВС, у тому числі її захисту.

З метою удосконалення теоретико-правових засад і практики організації профілактичних заходів протидії корупції в органах внутрішніх справ України пропонується внести такі зміни до чинного законодавства:

1) *ст. 14 «Відповідальність посадових осіб»* Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП) [1] доповнити частиною другою у такій редакції: Сприяння працівника органів внутрішніх справ України з використанням посадового становища фізичним або юридичним особам при укладенні контрактів (у тому числі на закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти) з метою одержання за це неправомірної вигоди, якщо її розмір не перевищує 5 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, тягне за собою накладення штрафу від 100 до 150 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією незаконно одержаної неправомірної вигоди матеріального характеру.

2) *Главу 2 КУпАП [1] доповнити статтею 14-2 «Невжиття заходів щодо запобігання та протидії корупції»* текстом такого змісту: Невжиття заходів щодо запобігання та протидії корупції уповноваженими на це особами, тягне за собою накладення штрафу від 25 до 150 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 №8073-Х зі змінами та доповненнями // zakon.rada.gov.ua.

2. Про міліцію: Закон України від 20.12.1990 №565-ХІІ зі змінами та доповненнями // zakon.rada.gov.ua.

3. *Ануфрієв М.І.* Основні напрямки кадрового забезпечення органів внутрішніх справ України: організаційно-правовий аспект. – Х.: ХНУВС, 2001. – 238 с.

4. *Босак Х.З.* Організаційно-правові засади проходження державної служби в органах внутрішніх справ України: Дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. – Львів, 2012. – 196 с.

5. *Босак Х.З.* Професійна підготовка як різновид вдосконалення службової діяльності співробітників органів внутрішніх справ України // Митна справа. – 2011. – №4, Ч. 2. – С. 155–161.

6. *Венедиктов В.С.* Проблеми науки і практики трудового права в сучасних умовах ринкової економіки // Матеріали науково-практичної конференції «Актуальні проблеми науки трудового права в сучасних умовах ринкової економіки» (м. Сімферополь, 19–20 травня 2003 р.) / МВС України, Харківський національний університет внутрішніх справ. – Харків, 2003. – С. 6–14.

7. *Данилович-Кропивницька М.Л., Живко З.Б., Живко М.О.* Якість людського фактора у боротьбі з корупцією у державній службі та правоохоронних органах // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – Серія: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – Львів, 2006. – С. 222–228.

8. Живко З.Б., Живко М.О., Данилович-Кропивницька М.Л. Корупція і хабарництво у державній службі та роль правоохоронних органів в їх розкритті // Науковий вісник ЛДУВС.— Серія: Юридична.— 2006.— Вип. 1. — С. 181—189.

9. Кісіль З.Р. Професіоналізація — основа державної кадрової політики в Україні // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ.— 2006.— №2. — С. 111—120.

10. Коваленко В.В. Корупція: стан, законодавче забезпечення // Митна справа.— 2002.— №1. — С. 68—73.

11. Комзюк А.Т. Заходи адміністративного примусу в правоохоронній діяльності міліції: поняття, види та організаційно-правові питання реалізації: Монографія / За заг. ред. проф. О.М. Бандурки. — Харків: Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. — 181 с.

12. Криволапчук В.О., Свірін М.О. Проблеми реформування системи МВС України // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Теорія і практика забезпечення якісного управління у сфері діяльності Міністерства внутрішніх справ» (м. Київ, 27 листопада 2009 р.). — К.: ДНДІ МВС України, 2009. — С. 22—27.

13. Мельник М.І. Корупція — корозія влади (соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії): Монографія. — К.: Юридична думка, 2004. — 400 с.

14. Шопіна І.М. Правові та організаційні засади підвищення ефективності професійної діяльності слідчих органів внутрішніх справ України: Дис... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07: Адміністративне право і процес, фінансове право, інформаційне право. — Харків, 2004. — 192 с.

Стаття надійшла до редакції 16.07.2013.